

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen e lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.

Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábas sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik. A nyilatkozatok cikkek sora után 15 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

K. KÖZLÖNY

előfizetési ára:

Egészévre 12 forint.
Félévre 6 „
Évnegyedre 3 „

Az előfizetési pénzek kiadónk Stein János középutcai könyvkereskedésébe bérmentve küldendők, hol a lapok pontos szétosztásáról gondoskodva van.

Anyagi ügyeinkről.

(D) Közlebről hazánk egyik tekintélyes fia H. H. jegy alatt igen fontos észrevételeket közölt hazai borászatunk érdekében, mely ugy hiszszük, hogy földiparból élő legnagyobb száma olvasóink figyelmét méltán igényelheti.

A jelenkor politikája félig-meddig már az államgazdaságra beolvasdott. A nemzeti és országos jólét anyagi erje mozgatja az államok gépezetét, s a világtársadalomban mind nagyobb nyomattal ahhoz képest bírnak a nemzetek, a mint ők kifejtett értelmiségük közvetítése által anyagi erejüket a népek közös társadalmában hasznosítani képesek.

A politikai elvont eszmék többé nem szolgálnak a világtekinetely alapjául; lelkesedik még az emberiség szánó részvére azok iránt, kik a szabadságot vértanúságot szenvednek, de ezek csak annyi segítyt remélhetnek jobb sorsukra nézve, a mennyiben e jobb sors az európai népek anyagi viszonyaira nézve kedvező befolyást gyakorol.

Vannak ephemer eszmék, melyek az emberiség kebelében kikiáltatnak, de ha végcéljokat elemezzük, csak anyagi hódítások köpenyét szolgálnak mindazok; s egyes népek szabadsága annyiban érdeklő a világot, a mennyiben e szabadság új sorompókat nyit azon nagy cél felé, mely az emberiség előtt áll: a testvériség célja felé.

Hajdon a vallás egyes népek tulajdona volt: a Jehova választott népe Izrael, Hadur népe a magyar, Jupiter népe a latin stb. Mindenik kiváltságos a istenét s viszállyban állt a világgal, mely rajta kívül élt; és született a Megváltó, a szeretet lelke lakott benne, mely az egész világot egy testvérekné tekintti, és az egy Isten hite, a szeretet vallásának tana az emberiség közös tulajdona lett.

Igy megy előre azon eszme, mely a nemzetek politikai életét mozgatja, s a szellemi és anyagi kifejlődés, hová a józan politika törekszik, rendre leontja a faji és nemzetiségi korlátokat, s az emberiség belépik egy közös társadalomba, hol mindazok a szerint lesznek elfogadva, a mint szellemi és anyagi tulajdonaikkal magukat érvényesíteni képesek valának.

Miként eltérülnek a társadalom magasabb céljai előtt a nemzeti tusakodások és féltékenységek, mily törpékné fognak azok feltűnni, kik nemzeti önzésért szembe usztak a világszabadság árával, mely gyorsan mossa el a korlátozó gátokat, melyek az emberiség egyesülésének útját állják.

Meszsze repültek gondolataim egy nagy jövő tükrebe tekinték, honnan még távol állunk Sokkal alább akarok szállani, le a földporára, a barázdák közé, hol most a mi terünk; de a mely még sem oly háládatlan tér, mint egy előre képzelhetjük, mert a termő föld az, az emberiség anyja, a természet életadója.

Szerencsése a magyar nemzetnek, hogy ő bármennyiszer lelépik a politikai lét magasságából, egy előrelátó őseink által elfoglalt termékeny földre száll alá, s megint innen újból oly magasra, mint valaha kinőheti magát.

Beestüljük meg e földet, nemcsak azért, hogy őseink porai itt nyugosznak, de mert unokáink is innen merítnek erőt későbbi idők küzdelmeire.

És legyünk háládatosak e föld iránt, tanulmányozzuk mennyire hasznosítá az emberi ész a föld termő erejét, nézzünk túl a Kárpátok ormain, kérdezzük, mit vár a világ tőlünk, s miben kívánja hasznunkat venni; s ha anyagi javainkat kifejtett szellemi erőnk alapján hasznosítani képesek vagyunk, ne féljünk a jövődől. Az emberiség feltartoztatlanul halad a közös világgazdaság irányára felé, a vasutak és gőzhajók oly kapcsolatok köztünk, s a világtársadalom közt, melyeken a népek összeköttetését megakadályozni többé senkinek sem lehet.

A legerősebb ellenzék a tudományos és az anyagi fejlettség. Mint a földre vetett csíra kinő a napnak elzárhatatlan sugáira, ugy a nemzetek kebelében kifejtett ész és életrevalóság felvirágozik, s kinő a korlátokon át.

Mi, kivált erdélyiek, ma még a világtól el vagyunk zárva, s hogy a köztünk s a világpiacon közti sorompók megnyillassanak még az is tantulusi küzdelem nekünk; a legegyszerűbb anyagi kérdésbe a magasabb politika játszott be; de higgyük el mégis, hogy a világ tapasztalata már készíti vasutunk előmunkálatait. Hazánk termőföldjét mind inkább ismeri a külföld, s fényes értékeketek olvasunk, melyekből világosan beláthatjuk, hogy az austriai birodalom fogalmában az anyagiakra számító világ előtt a legfőbb szerepet éppen Erdély és Magyarország játsza.

A mi Erdélyre leginkább felhívta a figyelmet, az hazánkban érce és bora.

Angolhon, mely még az északi jéghegyeket is felkutatva, utóbbi időkben élénken kezdé tanulmányozni hazánkat, s köztünk és a külföld előtt a bekövetkezendő anyagi s ebből önként folyó erkölcsi összeköttetés alapmételét már letéve látjuk. Nemzetünk anyagi életrevalósága szolgál erkölcsi és politikai életrevalóságunk hévmérőjeül, s a politikai apathianak — a mely mostani viszonyaink közt igen természetes — nem szabad oda fokozódni, hogy önmagunk iránt bizalmatlanok legyünk. Miénk ez ország, mert miénk e föld. Ha ősidőkben a hindu az átnyargaló elleneségek nyilzápóra alatt földét pontosan szántotta, azt nyeré ragaszkodásával, hogy maig is övé ama föld, s utódai élnek rajta.

Ezen eszmék elmondására egy jeles angol értekezés ösztönzött, mely a „North British Review”-ben jelent meg s Erdélyt különösen kiemeli bor- és ércztermő képességéről, miután a magyar királyság nagyszerű természeti kincsait sok avatottsággal ismerteti.

Éppen akkor jelent meg H. H. ur fontos cikke a borászat érdekében; az angol cikkből látjuk, hogy a világ e részben tőlünk mit vár, H. H. cikkéből látjuk, hogy e várakozás még ma csak mennyire teljesíthető.

Ébredesszünk és vessük meg anyagi gyarapodásunk alapjait; nem hagy el minket a világ, ha mi magunkat el nem hagyjuk.

Elkezdet cikksorozatunkban egy néhány eszmét akarunk elmondani földiparunk körül általában. Itt előre csak azt akartuk felemlíteni, hogy az újabb államgazdasági fejlődésben az országok és nemzetek nagyszerű solidaritásban állanak s e láncolatba nemzetünk, országunk, ugy történelmi multja mint értel-

misége, s elég szerencsés földirati fekvésénél fogva, beleesik. A külföld már nemcsak a török elleni vagy a Bethlenek s Booskaiak alatt viselt vallásos és szabadság-harcaink emlékeért méltat minket, de számít anyagi előhaladásunkra és nekünk feladatunk megtelelni e számításoknak. Messze állunk e feladattól; szellemi téren mozgunk ugyan, de a kiadott magyar munkák ott hevernek a könyvtárunknál. A magyar összes íróvilág alig kapott be annyi jutalmat, a mennyit egy francia kiadó Lamartine műveiről ad; anyagi dolgaink pedig gyengén haladnak előre, gazdasági fejlődésünket nemzeti belviszály, közigazgatás, politikai féltékenységek, de mindezeknél inkább gátolják a gazdasági eszmék fejletlensége; nem árt tehát e téren egyet s mást elmondogatnunk.

Regeneratio.

III.

Viszhangok a székely kivándorlást egyben.

Naponta növekedő felajdulások hallhatók; a fájdalom keservében osztozó honfiak a kivándorlás vagy megszüntetése, vagy eltérése eszközésében nemzeti és hazafiai kötelességüket teljesítendők, segélyt jobbra balra okoskodnak.

A részvét és kötelességérzet ezen neme is ugyan tartozó kötelességet ró le; de az általánossá vált vészterhes bajon csakis akkor és ugy lehet segítettünk, ha annak indokait alaposan ki tudjuk, és azokat gyökeresen megszüntetjük. Mirenézt:

Legelőbb és egyszer mindenkorra jegyezzük meg, miszerint a székely kivándorlás indoka közel sem a túlnépesedés; mert a székely földterület sok jobb állapotra vergődött külnemzetek földterületéhez mérve, népességi arányban jóval nagyobb, és kellő művelés alatt nem is terméketlenebb azoknál, sőt mondhatni, hogy némely tekintetben még dúsabb.

És ha mégis elhitetnők magunkkal, hogy székelyföldünk túlnépesedett, és nekünk kivándorolnunk kell, akkor mondjunk jó északat fajunk existenciájának, s koldus tarisnyánkat magunkra akasztva, menjünk szét a nagy világba; ott az ilyen jól megteremtett élettelen emberekől derék szolgák és szolgálok válnak, s még gazdagabb urak és urnók is lehetnek.

Szálljunk le a képzelet homályvilágából, és ragadjuk meg a gyakorlati közélet szigorú valóságát.

A székely kivándorlásnak egyik alapindoka az, hogy a székelyföldi gazdaságot a gyorsan fejlődő kor szaporodó igényeivel nem halad párhuzamban; a székely nép ugyanis kevés különbséggel földet ma is ugy műveli, mint ezelőtt századokkal, a jövedelmezőbb marhatenyésztésről még eszmélni sem kezdett, és a kifejtettebb műiparról még csak fogalma sincsen; sőt mi keveset eddig font, szőtt, azt is merőben hanyagolni kezdte, szégyelvén tartós kézművébe öltönni; nagyobb birtokosaink nagy része pedig gazdasági szükségleteivel nem levén tisztában, bárha folytonosan munkás kezek hiányában tengődik, a helyett, hogy gazdasága jövedelmezőbb nevelésére több meg több állandó munkás kezeket használna fel, s így magán s a birtoktalanon is segítene, mindkettőjök tetemes veszteségére munkáit a piaconról fogadja napszámmra.

És ezen hátrányos állapotban is ur és szellér az ideit adótló megmaradt néhány krajczárját is (tán hogy jövőre semmi se maradjon, vagy hogy mindnyájan egyformák, rongyosok legyenek, s hiszem éberek is; mert a rongyosság és éhség ikertestvérek szoktak lenni odahagyja holmi ételzálal és veszedelmére viselt külföldi kelmeért, ezíra nyomorúságért. . . Oh! de sok koldusbotot készítenek számunkra Londonban, Párisban s egyebütt.

Másik alapindoka a székely kivándorlásnak az eszélytelen földbirtokvásár, haszonaltan bajszaforítás; a székely nemzetnek ugyanis

csaknem minden kivétel nélkül, nagy és kisnyire az embert nem az emberhez, vagy annak tetteihez, hanem a földhöz méri, az az, a székelyföldön legnagyobb ember az, kinek legtöbb véka férfúi szántófölde van *) (mondják, hogy némelyek a nagyobb darab földek előtt még kalapot is emelnek); és ezen nagy-ravágyó birtokszerzési szeszély miután valahára újból mindnyájan egyenlők vagyunk (?) és kitűnő nagyságunk csak szántóföldeink mennyiségétől függ (?) annyira elkapta az egész tömeget, hogy mitsem számítva a fekvőség sem haszonvétele, sem átszállítási magas díjára, folytonosan cserél, ad, veszen; míg végre az illetén változások súlytató terhei miatt nagy rész minden nélkül, vagy legalább rakásra gyűlt adósságba és perbe fulva, kénytelen a silány vetélkedéssel felhagyni.

A székelyföldön, kinek pénze van, vagy legalább lehetne, ha arravaló tehetségeit használna, elszigeteltségében még nem fogta fel a jövedelmezőbb iparmű előnyét a nyers termelés felett; holott, midőn a nyers termény jövedelme egy, az iparmű kettő, s még több is; a nyerstermény előállításában ugyanis alkotó mester a természet, az ember körülte csak alárendelt szolga; az iparmű előállításában pedig az alkotó mesterszerep az emberé, ki a természetet segédül használja. A két nemű előállítás között a különbség közgazdasági tekintetben az, hogy a csak nyers termelő kezét használó nemzet mindig nyomorult, durva szolga nép marad, a terményeit feldolgozó, esztét is minden tehetségében szabadon felhasználó műiparos pedig kivált szabad nemzetté válik, mely küzdelmét kivíván, azt mindenkorra biztosítja függetlenségének folytonosan emelkedő ilyeszerű nagyságában. Anglia és Franciaország jelen függetlensége sem szövetség világpolitikájában, hanem műipara kifejtett nagyságában alapszik.

És lehet-e a földgömbön az iparmű előállítására előnyösebb faj, mint a székelyföld? és megteremtette ember, mint a székely? Én részéről képzelné sem tudok; s vajon nem volna-e észszerűbb a sok eszélytelen földvásár helyett néhány iparmű gyárat állítani fel? . . . hogy mondhatnók el valahára mi is: virad!

A kivándorlás harmadik alapindoka a székelyföldi urbériség pusztító zavar, nemzetünk mortificatioja, mely kezdetét még a magyar királyok s majd az erdélyi fejedelmek pártviszályából vette.

A legrégibb szó- és írásbeli hagyományokban ugyanis ez áll: a székelyföldön minden székely ember szabad és egyenlő; de a római birodalom szétosztásával, melynek csaknem az egész földgömb minden lakói hűbéresei voltak, a hűbériség árva gyermekei világszerte oszolva, köztük egy, mint urbériség, előbb Magyarországra s onnan lassankint a szabad és egyenlő székelyek közé is bétélepedett volt. Tárgyunkhoz sem tartozik, de különben is lelkemnek sokkal inkább fáj, mint hogy el tudnám mondani, mi okon és módon történt ez; elég, hogy én ugy vagyok meggyőződve az élet igazságáról, miszerint még az is tévedés, hol mondván van, hogy az atyák bűneit a gyermekekben megbüntetendők.

A nemzetromboló kor viharait leszörva húzódtat át imádott hazánk, a hősök hazája felett; a szabad székely nemzet nagyrésze, urbéris szolganéppé lett törpítése alól menekülő, résztint még azon időkben Moldva-hozba kivándorolt; a honn maradtak 1819—20 ban a vármegyei urbéresékek egy cathoriorában conscribáltattak, és velük addig is s azután is egyenlő módon tractáltattak egész 1850-ig.

A jobb sorshoz szokott, s jogosulva is volt székelyeket multjok emlékei ösztönzék leginkább kezdetben, ezután s ugy jelenben is a kivándorlásra. A Moldvára illetén átmekeltétszám 1848-ig már 53 ezerre szaporodott volt (ezen létszámba az éppen most száz éves esik-madefalvi catastrofé s székelykatonaszkodás felállításának következménye is be van tudva); az azon innen kivándoroltaké 13 ezer; összesen 66 ezer székely, jogától megfosztva, volt kénytelen hazájából eddigelő kivándorolni; s ki tudja, a még készülőben levők száma hány ezer lesz? Ez okból többé egyetlen egy lélek sem: mondja valaki, hisz az urbériség országos pénzalapbéli kifizetés mellett

*) Ilyen formán van az másfél is.

egész Erdélyben el van már törölve, s a székel is visszanyerte hajdanban elvesztett birtokait és szabadságát.

Ez nem igaz:

A székel-földi urbéres urbéri telekállománya megbírtatlan örökvaltsága végett földes-urával szemben perelni idéztetik, védtelenségében kevés ingóságából is kifizeszettik, s földhözragadt szegényül szomorú multja emlékének még szomorúbb jelenének leverő érzetében utnak indul, nem levén képes felfogni, hogy mi a vármegyében igaz, a székel-földön miért nem igaz? *)

Ime uraim! a székel kívándorlás alapindokai eredeti meztelenségükben. Megszüntetésük nem kis feladat; mindnyájunk okosan gondolkozó észlethezességét és tettejét kívánja: gondolkodoznak önök is és tegyenek, én okvetlen gondolkodom és teszek is.

Kilyéni Donáth Pál.

A magyar bevándorlásokról.

Arkos, febr. 18.

Mint a kiáradt folyó a vészes lezugás után visszahúzódik árkába, úgy tere meg ismét által sujtott árköltődő magyarhoni véreink fészkeiből kívándorolni kényszerült osztálya a tavasz intésére, viszont felfogni a gazdasági foglalkozások megszokadt fonálát, s másnemű foglalkozások zavart himét. A földet általljárja a megnyomorodott és éhezett izraelita. Ései. 8. 21.

A vízár, mikor medrébe visszazsál, még soká nem csendes, nem tiszta. Így vannak és lesznek még egy ideig hazatérő véreink is: gondolataik nyugtalanok, keblüket szorongató sohajok feszítik, számítgatják a segélyértéket, melyet részint a magos kormány, részint az érezni és sajnálni tudó vérségi szeretet, részint — legkevesebbeként — a gunyszegénységtől óvakodó képmutatás, juttatának áldozatul kezeikbe, egybemérik velük óhajtott újtermés bekövetkezendő időszakát, s az ezek körüli aggasztó tudódásba mélyedve, azt veszik észre, hogy keblük mélyéből akaratlanul kelfel egy nehéz sohajtás; tekintnek szűkölködő családokra, számos gyermekeikre s elgondolva, hogy azok a segélyek által még csak az éhhaláltól ha fedezve lesznek, s hát még egybenemű kisebb és nagyobb szükségükről mikor és hogy lehetend gondoskodni? ah! szegény sujtott családok, apák, anyák, (mert különösen rajtuk neheztől a vész súlya) mint kell és lehet érezniük, mi bántja szivüket legkedvesebb földi kincseik élete és jövője kérdésében! ez maga a szenvedés valója!

A vízár, mikor medrébe visszazsál, azon földterületet, melyen magát biztosan megárhatta, meg szokta kövérieni. S nem terméke nyílt-e szívtűn szenvedő fajrokonok itt jártával a hon és nemzet iránti szeretetben? nem melegült-e, nem lágyult-e keblünk a legforróbb részvétel érzelmével, mikor ők hozzánk a panaszos bizalmat édes anyai nyelvünkön nyilvánították, meg levén győződve, hogy mi őket megértjük és lehetőleg enyhítjük? és mi nem megkülönböztetők-e őket bármily másnemű kéregetők, szenvedők felett? nem fordula e meg közlünk — a csekély segélyáldozat átnyújtásakor — ezerek meg ezerek fejében ama gondolat: vajha milliókkal bírhatnák, mert — istenemre — egy mozdítással eltörölün szenvedő vércim inségét! tanúsítani kívántuk irányukba ama latin mondat értelmét: Dat bene, dat multum, qui dat cum munere vultum: vultum et pectus. Még azok s közlünk, kik a szűkölködést szóval hamar és könnyen ledarabolják, ajkaikon uralkodva, komoly zárkózott halgatagság mellett, szívüket előltűnt nem zárták be. És ők mind ezt minden bizonynyal megértették, ők tollunk a testvériséggel legedesebb meggyőződésével távoztak kihűlt tüzhelyeikhez, annak végpérezekig ki nem alható szikráját vívén oda magukkal. S hát nekünk mily édesen jött, szobáinkban élő példányait látni magyarhoni fajúknak, velek — bár futólag is — szót, eszmét és érzést cserélni; látni rajtuk azt a deli

termetet, jó képet, a nyomorban is azt a sajtóságos önértékes büszke ráfartást, tappintatos szomórt és megmérő bátor pillantást, mely bármely népfajával a világnak szembe megal, s a legtöbb gyarló fajnak felett uralkodólag áll, látni bennük saját énünket, erdélyi magyar fajunk hasonmását: oh! ez több, mint véletlen esemény. Tagadja bár a politico-scepticismus vagy pessimismus, én hiszem és vallom, hogy isteni intézkedés, mely a magyarországi és erdélyi magyar népfajt — 15 év múlva, s most is fenyegető vész által — másodszor találkoztatja; hogy tanulják egymást ismerni, tudni és érteni, hogy a magyarországi magyar az erdélyi nem csak mesebeszéd után halljon alig valami homályost, hanem látni szemével, halló füleivel, testi lelki jelenlétével meggyőződjék a felől, hogy Erdélyben is magyar faj lakik, nemcsak sporadice, hanem cyclicalice és endemicie is — hogy itt, ha úgy kell, van kivel kezét fogni, összeérezni s vállvetve tenni — hogy a keleti és nyugati azon faj magát gyarapodottabbnak érezze, s bízzék egymásba.

Nó de van egy pont, melyre vonatkozólag az eddig mondottak csak előzménnyé válnak, melyet figyelmünk elől tévesztünk nem szabad, melyet tudatunk kell az egész világgal, hogy t. i. a magyar az inséges vándorlásban is loyaltit tudja magát viselni; még pedig itt azon osztályról van szó, mely a „loyalitas” nevezet értelmével vagy alig, vagy éppen nem ismeretes. És ez neki vele született magnanimitatis birtoka, akkor, mikor más némely nemzetek főosztályainál is ezt hiányzani látjuk. Bir evel a magyar a kabinetben, a parlamenten téren, a közéletben és a nyomorban is. Példa: a mostani inséges vándor magyarok, ők nem öltek, nem raboltak, nem loptak, nem alacsonkodtak; az eljárás által magukon segíteni Isten után fűgék, élénkek, benyitották a házak ajtóit szerényen, nem követeltek, csak kértek s távoztak becsülettel, zugolódás nélkül: hol az alsó osztály ilyen, mit ér ott maga az összes nemzet?

Kiss Mihály,
székelyföldi esperes.

Bécs, mártius 30.

Bécsi felhívata'os lapok után mi is közlünk azon hírt, hogy Türr és Klapka Bukarestben volnának egy Erdélybe és Podoliába szándékolva beütés élére állandók. Lapunk mai számában megírtuk a „Vaterland” azon közlését, hogy Klapkát Londonból várják Turinba s az utóbbi időkben részint Londonban, részint Párisban járt, kelt. Most lapunk bezártával vesszük bukaresti levelezőnk azon értesítését, miképp egyenesen vett stírgúny alapján értesíti olvasóit a „Romanul” arról, hogy Türr Turinban, Klapka pedig Genában van. E szerint bécsi hivatalos lapok vak lármát ütöttek, hogy minő ezéltől, azt nehezen lehet értenünk; ba az austriai határokat fenyegető forradalom oly kevés való alappal bir, mint a fennemlített két tábornoknak Bukarestben létele, akkor valóban rosszul lehetett az osztrák diplomácia értesítve, annyira menő, hogy a román és szerb fejedelmekkel a diplomáciai viszonyok megszakítását hozta szóba. Vagy talán a kormány ily lépése is végre csak hírlapi kaesa lesz? Bukaresti leveletünk jövő számunkban adandjuk.

Bécs, mart. 22.

(Mk.) A holsteini ügy, melynek végső kimenetelét iránt az itteni magasabb körökben azon határozott nézet uralkodik, hogy elvgre is Dánia által elfogadandó conferentia után fog eldönteni, foglalkoztatja jelenleg a diplomácia kizárólagos tevékenységét; nem esoda tehát, ha országos belügyeink kívánatos fejlődése háttérbe szorítva, csak is csigamenetben halad végső eldöntésének eleibe.

Ugyanazon okok alapján mai adataim ismeret szerények, bár úgy hiszem, hogy becses lapját figyelemmel kísérő közönsége által, némi érdekek fognak olvastatni.

Biztos hírek szerint gróf Nádasdy erdélyi főkanzellár ur ő kegyelmessége a közel husvét utáni napokban fog Bécsbe megérkezni, mely időben báró Reichenstein alkanzellár ur is, kinek egészségi állapota napról napra lát-szólag javul, hivatalos működését meg fogja kezdeni.

A mi az erdélyi országgyűlésnek egybe-hívását és működésének megkezdését illeti, igen valószínű, hogy ez május hó első napjai-nak fog megtörténni, mely feltétel annyival is inkább nyeri a bizonyosság bélyegét, a meny-nyiben az országgyűlés egybehívását érdeklő és szükséges elődolgozatok készülékelben le-

vén, csakis a főkanzellár ur ő kegyelmessége által történendő ő Felségehez felterjesztést és megerősítést szükségesek.

Magyarországon legújabb időben történt nagyobb számú befogatásokról, habár a nyilvánosság útján értesültek is, érdekesnek találom azon körülményt kiemelni, miszerint itt a magas kormányzati körökben ezen elfogatásokra éppen semmiféle jelentékeny sulyt nem fektetnek, sőt ellenkezőleg azon általános vélemény látszik tulnyomónak lenni, miszerint a külföldön tartozkodó, és az európai bel-békét már éveken át számos minden-féle kísérletek által megzavarni óhajtó forradalmi párt Magyarországon is néhány követőre találván, ez utóbbiak rovására meg akarja hiusítani a kormány által Magyarországgal megkísértendő egyezkedést, és ily módon a kormányt a megkísértés fegyverének letételére ez utóbbiak ünfeláldozásával erkölcsileg kényszeríteni akarják, mely irányban tevékenységük azonban koránt sem fogja akadályoztatni a magas kormányt abban, hogy az ország-gali végső egyezkedést megkísértse *).

Illetőleg az Erdélyben építendő vasuti vonalnak mi gyorsabbi életbeléptetése iránt néma csend uralg; hihető azonban, hogy a kanzellár ur megérkezével, és a közel ország-gyűlés kezdetével, ezen az ország minden rétegi közönsége által lelkesedéssel felkarolt ügy is életre fog lendülni, és a szó áldást bozó tényné válni. Utóbbi esetben sietni fogok a történetekről tudósítást adni.

Bécs, mártius 10.

Pérán, az angol követségi palota mögötti zugolyban, a Kiklik utca egyik faházában meglehetősen nagy szinterem van, melyet ma „Alte Teutonia”-nak neveznek; mivel régebben itt volt a német társalgási kör bérelt szállása. Tulajdonképen most is ide jár a hely-beli német középrend mulatozni, azon külön-séggel, hogy most nem bérl, hanem a bérlő vendéglőst és saját kedélyét pártolja — megszokásból. Itt valóban is kedélyes estélyek tartatnak egész farsang folytán, álarozos és nyilarczos tánczvigalmak, színelőadások, edamus, bibamus és más jocumok modorában, melyeknek sajátos zamatot kölcsönöz a magyar társalgás; mert hiszen a természet játéka által itt is a sógorokhoz köt sorsunk, velük vígunk, velük busulunk, velük zsörtölődünk; ugy szeretjük egymást, mint a rozsházaselek, kik még sem lehetnek egymás nélkül. Ide szállingózott iparos hazánkfiai körükben találnak időtöltést, szórakozást, és viszont.

Ez iparos hazánkfiai némelyike tisztességes polgári állapotra tett szert, többen házasok és szép családdal vannak megáldva. Olykor tehát családostól is megjelennek a közös vigalomban, s mondhatom, jól esik látni, hogy annyi viszontagságos év után megtartották nemzeti jellegüket, nyelvüket, öltözetüket; sőt el nem vesztették szilárd lelkiüket. Ez utóbbi vidító jelenség föllelithetése végett tevény az iménti bevezetést. Nem csalódnunk vélek, ha az itteni magyarság számát pár százra teszem. Itt tengődnek ők, várva jobb jövődőt!

Hallatszik, hogy jövő hó elején még többre szaporodik itt a magyarság száma, azon kéjtázó jövevényesapatból, mely mindjárt indul Bécsből, hogy a Deutsches Vaterland fiaival egyetemben szemlélje és élvezze Orientet, meg a tündér szép török Nápolyt. T. magyar vendéglőjében harmincz egyén egy héti ellátására van téve előleges megrendelés. Van stírgés egyrészt, boszuság másrészt az igényben vett vendéglősök közt. Mert hát, atyám-fiai, itt is nagy az áhítozás a kappaszte-kony vendégekre.

Sajátosabb kéjtázó csapatról is tehetünk említést. Azon lelkesült lengyelekről, kik ma-holnap indulnak, örvendezve, hazájukért meghalni. Ugy értesülök, hogy az ottomán szolgálatban volt lengyel hadcsapat, mely eddig a Dáudpasa síkján tanyázott, szabadságot nyert, mindenestől oda mehetni, hol minőségét leginkább érvényesítheti. Mely tény bizonyosan még nagyobb szerzést s még hatósággal horderejt intézkedésekkel van kötemességgel. Ugy gondolom, magam sem fogok szunyadozni rózsaszirmokon; mert stírgős parancsot kaptam, ezredemhez Erzerumba sietni. Ez utam napéjegyén-időszakra esvén, nagy valószínűséggel szenvedni fogom a duzzogó tenger kényjatekát; mielőtt önökre azon előny háramolhatik, hogy utató levelezésem megszakad. Mely esetben Isten velünk, örökre!

Nem tudom, honnét merítették, a hazai

*) Nem tudjuk itt, minő oka van t. levelezőnknek ily reményhez; mi azonban ha a kormány küzegeinek magatartását fontolóra vesszük, a kiegyezkedésre semmi előkészület nem látunk. Vasut pedig lehet, de kérdés melyik? mert itt a bökkenő!

Szerk.

hírlapokban körutat ítégett ama kaesát, hogy a zultán, vaddisznó-vadászatban vesztélyben járván, ijedségtől betegesen fekszik. E ezéltatos hírt legjobban megzavallhatni annak tudatása által, hogy a zultán utóbbi pntek napokon, fényes kíséretével, szokás szerint kijárt a meesetekbe, és éppen nem látszik rajta, hogy árnyékától meg szokott volna ijedni. Nem is tartom helyesnek ilyen fundált híreszekken holmi rossz élezelődés végett kapkodni; miként azt sem, hogy némely lapjaink, mibelyt itni kívánnak valakit, törököt tesznek a zsákba. Nem is észszerű ez eljárás, már csak önésségünk szempontjából sem. Az a török nem oly buta doromb, hogy a szó rajta ne fogna. És én, legalább e rokon nemzetnek még birt rokonzenévet nem koczkáztatnám irodalmi tépegetéssel akkor, mikor éppen utánunk néz; meg nélküle, az idegen nemzetek zagyabán — mint tudjuk — magázottan állunk. Ne bántsd a törököt!

Dr. Oroszhegyi Jósá.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Bécs, mártius 10.

Örömmel ragadok meg minden egyes alkalmat, hol a népcuevelés ügyére szentelt csekély tehetséget értékesíthetem. Mult hó 17-én itt levelemben megírtam, hogy a s.-sz.-györgyi iskola ügyeiről tüzetesebb közleményekkel fogok szolgálni, hogy az olvasó közönség megismerkedjék a mi szép reményű kedves csecsemőnkkel s még nagyobb rész-vétre buzduljon iránta. E mellett nagyon örvendenék, hogy ha ez iskola érdekében az itt ott felmerülő előitéleteket és félreértéseket eloszlatnám s felvilágosíthatnám. Vártam, hogy szakavatottabb és illetékesebb egyének tegyék mit én tenni akarok; de minde ideig hiába vártam, avatottabbak előtt örömmel hát-térbe vonulnék, de addig szerény véleményemet a nyilvánosság előtt is egyenesen minden pártérek nélkül kimondom. Aztán győzőn a mi jobb.

Midőn, ezélt öt évvel a sepsi-szentgyörgyi iskola felállításához kezdének a háromszékiek, erdélyi reform. anyaszentegyházunk nagyobb része, ugy az alsóbb mint felsőbb körökben v-e-t kiáltott. A közvélemény kimondá az anathemat, hangosan kárhoztatá, dícsvágyó, rajongóknak nevezte, s tudja Isten mivel nem gyanusítá a derék alapítókat; mert — hangzott a közvélemény — ez iskola midőn maga is életben lenne, más iskolák romlását vonná maga után. Öt évi idő, a Rikán belől lakók növelés iránti buzgalma és áldozatkészsége ellenkezőről győzt meg. A Rikán belől nép a szentgyörgyi iskola fenállása után is, ugyan anyyi, vagy talán még több növendéket ad (számokkal is ki tudnók mutatni) más erdélyi prot. iskoláinknak, mint adott ezélt; a meny-nyit elvon az alsóbb osztályokból, annyit ad a felsőbbekbe. Sok szegény szülőknek nem levén módja, hogy gyermekeket Udvarhelyt vagy Enyeden taníttassák, itt hasonlíthatnunk kevesebb költségű erik ezéljokat. Öt évi fenállása után jelenleg 386 növendéke van ez iskolának, s mire nem mehet e szám, hogy ha tovább fejlődésben valami rendkívüli akadály nem lesz; s ez iskola növendékeinek legalább is fele nem tanulhatott volna egybe-ütt. Aztán hatvanezer protestansnak a mive-lődés e korszakában ne legyen legalább egy jól rendezett népiskolája!

Nó hanem ezen előitéleteket a következés, a fényes siker mind el nem ította; ma már a miveledés minden igazi elfogulatlan barátja átláthatja, hogy ez iskola életrevaló, hogy ez iskolára nagy szükség van, hogy ez iskolának azon lelkesedés és áldozatkészség, mely öt év alatt nyomasztó körülmények között csodát tudott teremteni, mondom, ez iskolának a háromszékie nép lelkesedése és áldozatkészsége egy oly előtökéje, mely csak akkor nem nyujtana elegendő kamatot ez iskola fenntartására és virágoztatására, ha végsőre jutunk.

Ma már csak a további fejlesztés és virágoztatás körül merülhetnek fel nehézségek és ellenkező nézetek.

Küzlöm azon mozzanatok, melyekből a jelen viszonyokkal megismertedém.

Folyó év február hó 1-én tartá az ugy-nevezett communitas *) közgyűlését az iskola érdekében. E gyűlésen először is ez időszerinti elnök n. t. Gúdrí Ferencz ur hiva-

*) Communitasnak nevezzük mi a Rikán belől levő prot. egyházak egyházi és világi képviselőinek gyűlését. Közélebbi időkben a communitas az iskolai ügyekben mutata élénk életelt. Kisebb hatáskörben a főegyháztanácsokhoz hasonló testület lenne, mert ez is a hajdani nationalis synodusnak egyik töredéke, s partialis synodusainak föltt álló testület, Bethlen Gábor nagy fejedelmünk 1614-ben kelt diplomáján alapul, mely diploma az akkori viszonyok kívánalmait szerint sok tekintetben csaknem önálló kormányzatot engedményez.

talából leköszönt, hajlott korát és bokros hivatali foglalkozásait adván indokolt. A gyűlés lemondását nem fogadta el, s a tisztes agg férfit a sok kérdésnek engedve, újból megígérte, hogy míg lehet folytatandja elnöki hivatalát. Ez alkalommal azon kérdés merült fel: vajon a communitásnak jogában áll-e magának elnököt választani? E tárgyban véleményadás végett t. t. Nagy Ferencz ur elnökleite alatt bizottsmány nevezetett ki. Továbbá a szentgyörgyi iskola múlt évi számadásainak felolvasása s holmi pénzügyek tárgyalása után, az 5- és 6-dik középosztály felállítására, iskolai épületek építése tüzetett tanácskozás tárgyalá. E tárgyban is gondnok t. Donáth József ur elnökleite alatt bizottsmány nevezetett ki. E bizottsmány f. évi február 15 én és márt. 8-án tartat tanácskozásait. Az első gyűlésen hosszas vita után — a realis irány **) mellett és ellen — felirat határozatott a mlgs főgyeháztanács-hoz az 5- és 6-dik középosztály felállításáért. Továbbá fiókbiroztmány nevezetett ki iskolai igazgató Vajna Sándor ur elnökleite alatt az építhetős körül holmi dolgok igazítására. A második bizottsmányi gyűlésen a jegyzőkönyv felolvasása alkalmával a múlt gyűlési viták ismét szövegére kerültek. A jegyzőkönyv hiteltesítése után a fiókbiroztmány eljárásáról referált. Ezután az egész bizottsmány által az építés elvileg kimondott. Egy 30 öl hosszú, 7—8 öl széles, kétemeletes, földszint boltokból álló homloképület építése fog a bizottsmány által a communitásnak ajánlani. Az építés kezdődjék 1866 Szentgyörgy napján, a közbe eső két év építkezési költsége és anyagok beszerzésére fordítandó. Végre f. év május 1-ső napján zene- és szavaltatokkal egybekötött táncszerteli rendezése határozatott az iskola javára.

Már korábbi kellemetlen surlódásokból, de e gyűléseken is, a sok örvendés és szívemelő mellett azt a szomorú tapasztalatot lehet szerezni, hogy sem felülről sem alulról nem vagyunk tisztában a communitás jogaival, s a mlgs főgyeháztanács és communitás közti viszonyokkal. (Nem szólnak általánosságban, mert sokakat méltatlanul sújtana e vád). Hogyha ezen mi communitásunk teljesen szervezett képviselő testülete lehetne a Rikán belüli ref. egyházaknak, s viszont ha főgyeháztanács is a protestantismus szelleme és elvei szerint teljesen szervezett testület lehetne: akkor könnyen megtudnók mondani, mi jognak és kötelességünk. De így csak azt látjuk, hogy félreértések miatt az ügy — a s-szentgyörgyi iskola ügye gyakran veszélyeztetve v. n. Itt, ugy látszik, néha, némelyek feledtek s felelők, hogy status in statu nem lehetünk, s hogy az egyház főtanács élén oly autoritásnak állanak, kik mély belátással mellett a legjobb akaratot vannak irántunk: bizalmatlanok s jogainkra féltékenyek vagyunk; ott ugy látszik informatio hiányában, vagy tán éppen téves információ következtében, nem ismerik teljesen a mi viszonyainkat, s mindennek felett felelők, miszerint:

Teremtése a magyarnak,
Hogy jussait nem hagyja;
De ha véle banni tudnak,
Az ingét is od' adja.

felelők miszerint: azon fának, melyet mi magunk ültetünk s nevelünk, sokkal edesebb a gyümölcse, sokkal több gondot fordítunk fenntartására, s nehezen engedjük meg, hogy annak ágait más nyesegetse, bármennyit használna is aztal.

Iskolánk alapítását azon feltétel alatt engedé meg a mlgs főgyeháztanács, hogy az egy reallelkal vegyes al gymnasium legyen. A háromszéki nép eleinte nem sokat törődött azzal, hogy milyen szerkesztett, csak hogy iskolája legyen, s ne kellék gyermekét nagy költségen messzi földre vinni; e célból egyesek és községek nem kimélték az áldozatot. Most örömmel látják a sikert s büszke önnézzel mondják: „ez iskola miénk, mi teremtetünk semmiből, ennek én is alapító tagja, és őre vagyok, s átok alatt hagyom meg maradéknak is, hogy holm után se hagyják ez iskolát elpusztulni, hanem mind többre többre segítsék!” Így beszél a háromszéki jóra való székegy a szentgyörgyi iskoláról.

Mintán itt kevés költségen a szülők szemelőtt tanulhatnak gyermekeik, midőn itt végezze más iskolába kell menniük, a szülők szív és zseb egyaránt mélyen érzi, s mi természetesebb, mint a szülők azon kegyes óhajása: vajha ez iskolában minden tudományokat, vagy legalább némelyeket végezni lehetne! S a közvélemény, a közhajítás, melyet

Rikán belüli lakó protestánsoknak az egyházi dolgokban. Gyakorlat szerint a communitas tanácskozásainak elnöke az idősebb esperes, ő hívja össze a gyűlést a körülme-nyekhez képest. Rikán belüli unitarius testvéreink is hajdan meghívtak a communitas gyűléseibe. R. L.

**) A realis növelés tárgyában, a szerkesztő ur engedelmével e lapokban rövid időn egy külön cikket szándékosan közölni. R. L.

nem lehet egészen mellőzni, sőt ha az iskola iránti érdeklődést elfojtani, s a jövődelemforrásokat bedugni nem akarjuk, ki kell hallgatni; mondom a közhajítás szüntelen oda-sarkalja az iskolai előjárókat, hogy csak emeljék, szaporítsák az osztályokat. Az igaz, hogy ha a mostani áldozatkészség mindig így tartana, s így tarthatna egy félszázad alatt, akár universitással kinőhetné magát ez iskola. De ez igazán vakmerő remény, rajongás. Lassan siess tovább haladsz, azt mondja a példabeszéd. A pénz megszűkült, mindenfelől csak a nyomor és panasz hangzik. Isten őrizzen s adjon jobb jövőt sokat szenvedett hazánkban, de még csak három négy nyomorúságos és képtelenek leszünk az áldozatra; még kellő iskolai épületeink sem levén, a most meglévő 8 osztályt is csak nehezen és pangásban tartatnók fenn.

A mi igénytelen személyemet illeti, óhajottam volna, s az illető helyen oda is működtem, hogy feleslegünket, ha van s az újonnan bejövő áldozatokat a realis irány életbe léptetésére fordítsuk; de az itteni viszonyokat s általános hangulatot tekintve véve hátrálnom kell, s a jövőtől várnom nemcsak a szentgyörgyi, hanem más iskoláinknál is óhajtasom teljesedését. Most remélem és óhajtom, hogy a mlgs főgyeháztanács communitásunk által rövid időn felküldendő feliratnak igen nyomos indokait tekintve beveszi s meg fogja engedni, hogy 1864/5 iskolai év elején az 5-dik s az az után következő évben a 6-dik közép osztályt neveltsék iskolánk, hogy egy teljes al-gymnasiumunk legyen. *) Aztán a jó Isten majd megsegít a többire is. A 6-dik osztály felállításával aztán azt hiszem, sok időre elértük a netovábbót. Aztán erőnk s áldozatainkat a meglévők jól berendezésére fordítandjuk.

Addig is főgondot fordítsunk a tanítóira; ez a conditio sine qua non, inkább maradjon az 5-dik és 6-dik osztály felállítására, sőt maradjon az építés, csak jó tanítóink legyenek. Itt más a tanítók állása és hivatása, mint más iskoláinknál. Itt a néppel is szoros érintkezésben vannak. Míg például Kolozsvárt nem igen tűnhetik fel a legjobb tanítók is (nem rendes-tanárokról szólók), addig itt a tanító az egész Háromszék életének tárgya, s a valódi miveltetés apostola kell, hogy legyen. Hogy iskolánk a kezdet nehézségeivel küzdve is ilyen virágzásra jutott, azt nagy mértékben a jó tanítóknak köszönhetni. Azon reményben, hogy a háromszéki jobb eklézsiákban papok lehetnek, többen a legtehetségesebb ifjak közül ott hagyva máshol a nagyobb jövedelmet, idejöttek. Volt eset, hogy a kecssegtető remény valósult. E remény mellett még illő fizetés is kell, hogy ez után is a lehető legjobb tanítókkal dicsekedhessünk. A mlgs főgyeháztanács az osztály-tanítóit fizetés maximumát 300 o. é. forintira határozta; mi ezt annyiál inkább megadhatjuk, mivel itt sem kosztos tanítványok, sem annyi privát jövedelem nincs, mint más iskoláinknál. Kolozsvárt például akárhány eset volt és van tán most is, hogy életrevaló osztály-tanítónak 200 forint rendes évi fizetése mellett kóstolja 4—5, sőt 6 száz forint privát jövedelme volt és van. A jövő évre két három disponibilis tanító, ha van a papjelöltek közt. Reméljük, hogy az erélyes igazgatóság, mint eddig, ugy ez után is mindent el fog követni, hogy a lehető legjobb tanítók legyenek iskoláink mellett; ezt inkább csak tájékozáslal jegyeztük meg; ne hogy valaki megkötözközzék azon, hogy ha az igazgatóság az osztály-tanítók rendes fizetését közelebbről beadott kérelmek folytán, ez évi 250 forintról ismét 300-ra emelné, mint volt az ezelőtti években.

Ezeket látam most szükségesnek e hirlap után az olvasó közönség elébe bocsátani; de dicső emlékt reformatoraink szellemében: „meliora ex verbo dei docentibus non sine gratiarum actione et cedere et obsequi paritissimi sumus.” Révai Lajos.

Figyelmeztetés.

Az erdélyi muzeum-egylet idei februarius 15 kén tartott közgyűlésének a részvényi illetékeik és alapítványi kamataik befizetésével hátrálékban levő tagtársak irányában kövendő eljárásra nézve hozott és e lapokban már közzé tett határozata következtében az igazgató választmány e napokban bocsátott szét egy előleges felszólítást és illetőleg utastást az egylet vidéki megbízottjaihoz, a fennemlített hátrálékok behajtása tárgyában.

Mind a mellett szükségesnek látja az igazgató választmány e lapokban külön is felszólítást.

*) Minden tanoda egy oly szellemi középpont, mely a miveltetés fényét árasztja környékére. Ki ellenzethetné azon iskola fejlődését, s ki irigylhetné a spártai Háromszéktől, hogy kebelében a növendékek minél inkább kifejtessék magokat? Szerk.

litui a tisztelt megbízott urakat, hogy a hozzájuk gyűlt pénzeket haladék nélkül szolgáltatassák be az egyleti pénztárba, a t. cz. tagtársakat pedig, hogy ne csak a hátrálékokat, hanem a folyó évi illetményeket is az illető gyűjtő urakhoz befizetni siessenek.

Különösen felszólítatnak a Kolozsvárt és környékén lakó t. cz. tagtársak, hogy tartozásaikat a központi pénztárba mielőbb befizetni igyekezzenek.

Az igazgató választmány megbízásából
Kolozsvárt, mártius 25-kén 1864

Finály Henrik,
egyleti titkár.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Jövő június hóban telik háromszáz éve annak, hogy a Kálmán által alapított hitfelekezet Erdélyben is külön vált a Lutherétől, háromszáz éve annak, hogy a tordai országgyűlésen e vallás a bevettek közé beigtattatott „magyar keresztény hitfelekezeti” név alatt; háromszáz éve, hogy e reformált hitfelekezet legelső püspökét megválasztotta; magasztos forduló éve tehát ez a protestantismus háromszázados virulásának hazánkban, s tisztelettel emelünk kalapot az orsz. főconsistorium előtt, hogy e magasztos jubileum megünnepléséről intézkedéseit elkezdte. Az idei közszinai helyisége Székváros lett volna, de ezen nagy ünnepélyhez ama kis város nem alkalmas tér, és a főconsistorium Kolozsvárossal ref. egyház-községét szolgált a zsinat elfogadására, melyet ez örömmel fogadott, s mult hétfői gyűlésében bizottsmányt nevezett ki, mely a célra szükséges előmunkálatokkal foglalkozzék. Maga a szent zsinat s azzal egybekötött vallásos ünnepély a külmagyar-utcai pompás új egyházban fog valószínűleg tartatni, miután a farkas-utcai őt egyház homlokzata romladozott és ezbeba vett kiépítésére előtt nagyszertű gyűlékezetre nem látszik teljesen alkalmasnak. Reméljük a l. főconsistorium intézkedni fog, hogy e fontos vallásos ünnepélyre nemcsak Királyhágón túli hitsorsosok, de Európa távolabbi protestáns egyházai is képviselőik által megjelenjenek tanulni annak, hogy hazánkban évszázadok óta virágzik a lelkiismeret szabadsága és a vallásos türelem. Nincs kétségünk, hogy ez ünnepélyen országunk minden hitfelekezetei résztvevendenek, miután vallásos sectakra vagyunk ugyan állva, de az összes keresztényen alapítottak valja, a közönséges keresztény anyja szentegyházát.

— A kolozsvári polgári társalkodó, Wolf győgyosztára feletti emeleti épületrészben levő szállásán, több darab érdekes könyvek és több százakra menő képgyűjtemény, minden ünnep- és vasárnapokon folyó évi ápril hó 3-án délelőtt 11 órától kezdve megtekinthetők, s mint eladásra kitett tárgyak megvétele iránt értekezhetni ott helyett. A megsejmelés és vételiránti értekezés a jelölt napokon és órában addig fog tartani, míg azok eladónak; mely a venni kívánók figyelmébe ajánlatik.

— (Necrolog.) Midőn a keresztény nagy család a Világmegváltónak diadalmas feltámadását örömtelten ünnepli: egy szerény kis család fájdalom-dúlt arc- és kebelével kesereg szerettének reménytelen halálán. Helybeli kereskedő Merza Izsák — kinek becsületes-sége, férfias szótartása s emelkedett jelleme minden ismerőinek vonalmát kiérdemlé — folyó évi mártius 26-án reggeli 6 órakor, életének 40-dik évében, 20 napig tartott inláz nyugodalommal váltotta fel. E megdöbbentő csapás a 9 éves boldog házas-frigyben élt nő Czink Mária, s Lajos és Mária korán elárvult gyermekeikre éppen ugy leverőleg hat, mint a külvilágban is súlyosan látogatott édes anyja — özvegy Merza Gergelyné — szétletett Izsák Dorotheára. Siratják a vérszerető testvér viszonsszerető hat testvérei: Joakim és nője Simai Jozefa; Johanna, férjezett Simai Salamonné; Mária, Azbej Mihályné; Katalin, Bogdán Istvánné; Manó és János; távollevő nagybátyja Izsák János, ipa Czink Pál és gyermekeik, kiknek méltó fájdalomát osztják számos rokonok és minden ismerősök. Az elhunytak földrésze folyó hó 28-án délutáni 5 órakor fog rózsautozai 141. számú lakából a Czink család síraltárába öröknugalomra kísértetni, s e hó 30-án reggeli 10 órakor a piaci nagy templomban lelke nyugalmáért engesztelő áldozat az éj irtalmas Úrnak bemutatni. Melyre minden érdekelték tisztelettel és szomorúan meghívatnak.

— (Necrolog.) Makfalvi Dózsa Elek jogúdor és tanár: maga s gyermekei Miklós és Katalin, — valamint sógorasszonya Gyarmati Zsuzsanna, Deák Józsefné, — és a rokonok nevében mély fájdalommal jelenti elefeketetlen kedves nejének, Gyarmati V. Teréziának folyó hó 24-én reggeli 2 1/2 órakor, életének 49-dik évében, hét hónapi szenvedés után

történt kimulát. Halottunk földi részeit 26-án délután 3 órakor kísérik a reformátusok temetőkerébe. Nyugodjék esendesen!... M. Várhelytől, 1864 mártius 24-én.

— Ezen czim alatt: „Képviselőt a Király, hágón inveni ev. refor. superintendentiában”. Gyarmati Miklós egy értekezést ad a „Korunk”-ban, melynek iránya az egyházi képviselőtől újból szervezésre, melynélfogva ugy a megyei, mint a közszinatokra laikusok és papok egyenlő számú választott képviselőket küldenek, a mire nézve az előlépések már meg is voltak téve.

— Befogatások Kolozsvárt!! Meg ne dühbenjenek olvasók! a bécsi „Presse” írja, hogy a pesti 13-diki demonstratiohoz hasonló történet Kolozsvárt 15-dikén, e napon ugyanis írja a „Presse”, mint a magyar forradalom 16-dik évnapján, több épület, s ezek közt a reform. főtanoda is kivilágított, a minek következtében e tanodából néhány fiatal elfogtak, kiket csakugyan elbocsátottak, miután kijött, hogy ők az iskolai szünet ünnepét ülték. Lám mi nőtte ki magát a bécsi lapokban egy kis iskolai kedvesapongásból. Nem fogtak biz itt senkit be. Annál szomorítóbban hat reánk a „Presse” azon hire, hogy hazánk egyik szelleműs hölgyét gróf Bethlen Gáborné letartoztatták volna Olaszországból hazatérő útjában Triestben, s szigorú motorozás után kemény fedeztet alatt Bécsbe vitték. Bár ebben is csak annyi való volna, mint a kolozsvári befogatásokban. Általában Erdélyben semmi politikai befogatásról sem vettünk ekkorig hírt közelebből.

— A „Presse”-nek Pestről írják, mikép ott azon hír terjedett el 21-kén, hogy Almásy Pál szabadon bocsátott, minek következtében temérdek koei roborogt azon tekintélyes férfi lakásához, hogy őt üdvözöljék. Ez elbocsátás azonban nem történt meg, arra azonban közel kilátás van, s a mint hírlak az országbíró gróf Andrási György lépett fel mellette, kezességet vállalván magára. E hír azonban a levelező szerint annál kevesebb hitelt érdemel, mert akkor a hatóságok sürgető rendszabályai nem volnának igazolva. E levelező meghazudtolja azon hírt, mintha Bőszörményi képviselő elfogatott volna. Ellenben azt írja, hogy Aradon Csemegi Károly hadi törvényszék elébe állított egy heves szónoklataért, melylyel a segélyező gyűlésben a kormányt megtámadta.

— A befogatásokról írják Pestről a „W. L.”-nak, hogy az előbbi városkapitány Thaisz befogatásáról hír alaptalan. E hír csak azok miatt keletkezett, hogy ő a helytartóhoz volt meghíva értekezésre, s éppen akkor elutazott vala. Azon hír sem valósn, hogy a gróf Eszterházi család egy tagja elfogatott volna. Ellenben azt hírlak, hogy Pesten, mint a vidéken a befogatások folynak. A Károly-kaszárnyába letartoztatottak száma túlhaladja a negyvenet. Az elfogottak közt van egykori honvédezsredes Asboth Lajos is, kit Temesvárról vittek Pestre. 1848 előtt ő Pálffy helytartóval szolgált, mint kapitány. A letartoztatások egy névsor alapján történnek, a melyet egy Bécsben elfogott emissariusnál találtak. Ennek személyisége felett még kétség van. Némelyek azt mondják, hogy ez Kosuth ismert emissarius F. míg mások tudni akarják, hogy más, és születésére nézve lengyel.

— Tegnapelőtt egy becsületes törvény-szolga itt Kolozsvárt, nem tudhatni mi okból, rettenetes öngyilkossági kísérletet tett, torkát borotvával metszvéen keresztül; még nem volt halva, midőn segítség érkezett, de életéhez nem sok remény.

POLITIKAI HIREK.

Francziaország. Páris, mart. 22. Garibaldinak Angolországba utazását, a hol őt egy formaserű tüntetési bizottság várja, itt az angol-francia meghasonlással hozzák kapcsolatba, a mely a Stansfeld-féle vita folytán tényleg bekövetkezett. A legnagyobb feszültséggel várják, minő elfogadásban fog részcsólni az a forradalmi tábornok, a kit a francia államügyész a Greco-perben egy színvonalra állított Mazzinival. Palmerston hivta-e meg, hogy az utóbbi parlamenti viták következtében ingadozóvá lett állásának, az olasz tétpárt érdekében teendő nyilvános tüntetések által támaszt s erezen? A népre akare-hivatkozni a ministerium a francziák császárával szemben? Olyan kérdések, a melyekre a közel jövő fog felelni. A „Pays” többek között ezt írja e napi eseményről: „Garibaldi-nak kétségen kívül új alkalma leend, beszédekert tartani, pohárköszöntéseket mondani s több kevesebb forradalmi szövágokat elszórni. Az alkalmat bizonyosan hasznára fordítandja.” Egy más helyt azonban ugyanazon lap a következő kárörvendő figyelmeztetést teszi: „Jó forrásból halljuk, hogy a reactionarius párt Nápolyban készül a bekövetkező eseményekre. Toborzásait a felszígeten kívül is erélyesen folytatja.”

